

Opsamling på det anklagerfaglige fokusområde om opholdsforbud i nattelivet (§ 79c)

Rigsadvokaten, marts 2024

Anklagemyndigheden udpeger løbende en række anklagerfaglige fokusområder i retspraksis. Fokusområderne følges særligt nøje, og retspraksis om fokusområderne offentliggøres løbende i Anklagemyndighedens Vidensbase. Ved afslutning af et fokusområde udarbejdes en opsamling med de vigtigste konklusioner på baggrund af arbejdet med området og den retspraksis, der foreligger.

Ved udgangen af 2023 blev fokusområdet vedrørende opholdsforbud i nattelivet efter straffelovens § 79 c, afsluttet som et anklagerfagligt fokusområde i retspraksis.

I denne opsamling kan du læse de vigtigste konklusioner, som tager udgangspunkt i den retspraksis, der er offentliggjort i Anklagemyndighedens Vidensbase, samt domme, der er trykt i Karnov.

Opholdsforbud i nattelivet efter straffelovens § 79 c

Den 1. juli 2021 trådte straffelovens § 79 c, om opholdsforbud i nattelivet i kraft. Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 1174 af 8. juni 2021 og var en del af udmøntningen af regeringens udspil om "Tryghed for alle danskere", der indeholdt initiativer mod utryghedsskabende kriminalitet. Bestemmelsen blev i januar 2022 udpeget som et anklagerfagligt fokusområde med henblik på at afklare anvendelsesområdet og rækkevidden af bestemmelsen.

Det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen blev indført for at give mulighed for at give et mere generelt forbud mod at færdes og opholde sig i nattelivet, end der allerede var mulighed for efter de gældende regler i straffelovens § 79 a, § 79 b, restaurationsloven og ordensbekendtgørelsen.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at personer, der er dømt for visse former for kriminalitet i nattelivet, i en periode på op til to år, ikke kan færdes og opholde sig i nattelivet, således at det både sikres, at den dømte ikke begår ny kriminalitet i nattelivet kort efter at have modtaget dom herfor, og at den forurettede ikke møder gerningsmanden i nattelivet kort efter dommen.

Efter forarbejderne forudsættes det, at forholdet, der giver anledning til at idømme et opholdsforbud, er begået i aften- og nattetimerne eller på anden vis i tilknytning til færden i nattelivet. Det afgørende for idømmelse af et forbud er, at domstolene efter en konkret vurdering finder, at et opholdsforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge ny ligeartet kriminalitet. Domstolene skal i forbindelse med at idømme et forbud desuden foretage en proportionalitetsvurdering i relation til forbuddets længde.

Bestemmelsens anvendelsesområde og rækkevidde

Der er offentliggjort 42 domme i Anklagemyndighedens Vidensbase og Karnov i den periode, hvor bestemmelsen har været et anklagerfagligt fokusområde. Opsamlingen er således ikke udtryk for en samlet gennemgang af alle domme om straffelovens § 79 c i perioden. Dommene er samlet set med til at belyse bestemmelsens anvendelsesområde og rækkevidde. Domstolene ses i præmisserne i vid udstrækning at henvise til og inddrage bemærkningerne fra forarbejderne, særligt i forhold til vurderingen af, om et opholdsforbud er egnet til at forebygge ny ligeartet kriminalitet og ved proportionalitetsvurderingen i forhold til forbuddets længde.

Anvendelsesområdet for opholdsforbud belyses gennem praksis ved behandlingen af spørgsmålet om, hvorvidt forholdet er begået i tilknytning til nattelivet, samt hvorvidt et opholdsforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge ny ligeartet kriminalitet. Dommene kan inddeles i tilfælde, hvor det er første gang, at den domfældte dømmes for kriminalitet, herunder i nattelivet, og tilfælde hvor den domfældte er tidligere dømt.

Den begåede kriminalitet

Opholdsforbud kan idømmes, hvis den tiltalte idømmes fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 134 a, 192 a, § 244, stk. 1, §§ 245 og 246, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1, §§ 266, 288 og 291, lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller lovgivningen om knive og blankvåben.

Den gennemgåede praksis viser, at det i høj grad er ved domme for overtrædelse af straffelovens §§ 244-245 og § 119, at der nedlægges påstand om og idømmes opholdsforbud i nattelivet. Der er offentliggjort to domme, hvor der idømmes opholdsforbud for andre lovovertrædelser end straffelovens §§ 244-245 og § 119. Begge domme vedrører tilfælde, hvor den tiltalte er tidligere dømt. I [AM2022.06.17B](#) blev den

tiltalte idømt opholdsforbud for trusler (§ 266) og besiddelse af håndøkse (knivloven) og i AM2023.11.08Ø blev et opholdsforbud givet for besiddelse af peberspray (våbenloven).

Tilknytning til nattelivet

Tre domme vedrører spørgsmålet om, hvorvidt kriminaliteten er begået i tilknytning til færden i nattelivet. I AM2023.01.18V blev tiltalte dømt for vold begået på en restauration kl. 17.40. Landsretten fandt efter en samlet vurdering, at betingelserne for idømmelse af et opholdsforbud var opfyldt og lagde i den forbindelse vægt på, at det aktuelle forhold var begået på et serveringssted, og at tiltalte tidligere var straffet for vold begået på et offentligt sted i tilknytning til hans færden i nattelivet. Tilsvarende fandt landsretten i AM2022.12.01V, at betingelserne for at idømme et opholdsforbud var opfyldt ved et voldsforhold begået på en p-plads foran en restaurant kl. 17.30, mens der modsat i AM2023.02.27V ikke var grundlag for idømmelse af et opholdsforbud for et tilfælde af vold (§ 244) i gentagelsestilfælde begået kl. 15.30 til Grøn Koncert. Byretten henviste i præmisserne til, at forholdet blev begået midt på eftermiddagen. Herefter, og under hensyn til optakten til volden, samt til at det var mere end 9 år siden, at tiltalte var dømt for vold forud for episoden, fandt byretten, at betingelserne for at pålægge forbud ikke var til stede, selvom forholdet var begået ved et serveringssted, hvorfra der foregik salg af stærke drikke til nydelse på eller ved salgsstedet.

Førstegangstilfælde

Det fremgår af forarbejderne, at opholdsforbud kan gives i førstegangstilfælde, hvis det kan antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny ligeartet kriminalitet. Som eksempler er i forarbejderne anført tilfælde, hvor forbrydelsen er af grovere karakter, og den domfældte har udvist en vis voldsparathed, fx hvis forholdet er begået af flere i forening, over for flere forurettede, hvis der er tale om flere voldelige overfald af samme forurettede, eller hvis gerningsmanden har været i besiddelse af særligt farlige våben.

Praksis afspejler, at domstolene anvender ovenstående i forbindelse med vurderingen af, om der skal idømmes opholdsforbud.

Der gives i praksis som udgangspunkt ikke opholdsforbud i sager om **simpel vold (§ 244) begået mod én forurettet** ([AM2023.03.08V](#), [AM2023.04.26Ø](#), [TfK2023.12](#), [TfK2023.435](#) og [AM2022.09.28V2](#)) Dette gælder også, selvom forurettede har pådraget sig skader, fx som det ses i [TfK2023.435](#), hvor forurettede brækkede kæbebenet. Landsretten har i præmisserne endvidere anført, at tiltalte ikke tidligere var straffet af relevans for sagen, at tiltalte nu var dømt for simpel vold ved at have slået forurettede i ansigtet efter en diskussion, som eskalerede og at der efter en samlet vurdering deraf og efter oplysningerne om tiltaltes personlige forhold og den forløbne tid, ikke var grundlag for at idømme et opholdsforbud.

Praksis vedrørende sager om **grov vold (§ 245) begået mod én forurettet** er mere divergerende. De gennemgåede domme afspejler, at domstolene, som forudsat i forarbejderne, foretager en konkret vurdering af, om det kan antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny ligeartet kriminalitet. Domstolene ses blandt andet at have lagt vægt på, om der er tale om en spontan eller tilfældighedspræget handling, ligesom optakten til volden er indgået i vurderingen. I [AM2023.05.25V](#) frifandt retten således for opholdsforbud med henvisning til, at tiltalte ikke tidligere var straffet, og at voldsepisoden fremstod som enkeltstående og spontan. I [TfK2022.481](#) blev tiltalte dømt for grov vold ved at have kastet et glas i ansigtet på forurettede umiddelbart i forlængelse af, at forurettede havde kastet indholdet af sit glas efter tiltaltes ansigt. Retten frifandt for opholdsforbud med henvisning til, at tiltalte var ustraffet samt omstændighederne ved voldsudøvelsen. I [AM2023.04.26Ø2](#) frifandt retten for opholdsforbud i et tilfælde, hvor tiltalte blev dømt for grov vold ved at have sprayet peberspray i ansigtet på forurettede. Tiltalte var tidligere dømt for bl.a. overtrædelse af våbenloven ved om natten på offentligt tilgængeligt sted at have besiddet tre pebersprays. Bortset fra dette forhold, der alene kan straffes med bøde,

var tiltalte ikke tidligere straffet for ligesartet kriminalitet i nattelivet eller i tilknytning til nattelivet, hvorfor landsretten ikke fandt betingelserne for at idømme et opholdsforbud opfyldte.

Omvendt blev tiltalte i AM2022.12.12V idømt opholdsforbud for at have slået forurettede i hovedet med en glasflaske. Retten lagde ved vurderingen vægt på voldens karakter, der ikke fremstod som værende en spontan og impulsiv handling. Endelig blev tiltalte i byretsdommen AM2021.10.20B idømt opholdsforbud for to forhold af grov vold begået mod samme forurettede i umiddelbar forlængelse af hinanden.

I sager med forhold begået **mod flere forurettede** ses det ligeledes, at domstolene vurderer konkret, om der er fare for ny ligesartet kriminalitet. Retten ses at inddrage forhold som voldens karakter, herunder om volden er umotiveret, og den eventuelt pådragne persons skade. Således gives der fx ikke opholdsforbud i AM2023.10.04V, hvor tiltalte blev dømt for simpel vold (§ 244) og overtrædelse af straffelovens § 119 begået mod 4 forurettede under ét forløb, men hvor der ikke skete persons skade, mens der i AM2023.03.28V2 gives opholdsforbud for simpel vold (§ 244) begået mod 4 forurettede, hvoraf en forurettet knækkede to tænder. Retten ses ved vurderingen at skelne til, om volden har en tilfældighedspræget karakter, som i TfK2023.4, hvor den tiltalte efter at have fundet en peberspray på gaden anvendte den til at spraye efter 5 personer (ej opholdsforbud).

Derudover ses retten i alle tre domme, hvor **flere førstegangstilfælde er til samtidig bedømmelse** (AM2023.10.24V, AM2023.02.09B og AM2022.12.09B), at idømme opholdsforbud. I AM2023.10.24V lagde retten i præmisserne blandt andet vægt på, at tiltalte var fundet skyldig i to tilfælde af umotiveret vold i nattelivet ved to forskellige lejligheder.

Gentagelsestilfælde

Der er ifølge forarbejderne som udgangspunkt altid fare for, at den dømte vil begå ny ligeartet kriminalitet, hvis der er tale om gentagelsestilfælde.

Gennemgangen af den indsamlede retspraksis viser, at der er givet opholdsforbud i samtlige domme, hvor den tiltalte tidligere er dømt for ligeartet kriminalitet. Det gælder også i tilfælde, hvor det eller de tidligere pådømte forhold ligger langt tilbage i tid. Højesteret har i [AM2023.02.24H](#) (trykt i [U2023.2054](#)) taget stilling til spørgsmålet om opholdsforbud i tilfælde, hvor den tiltalte tidligere var dømt for ligeartet kriminalitet. Dommen vedrørte blandt andet et tilfælde af vold (§ 244) begået i 2021, hvor den tiltalte var dømt for ligeartet kriminalitet i henholdsvis 2013, 2014 og 2016. De tidligere forhold var ikke begået i tilknytning til nattelivet, men Højesteret anførte i præmisserne, at betingelserne for idømmelse af et opholdsforbud var opfyldt, idet der var tale om vold i gentagelsestilfælde. Højesteret henviste i sin afgørelse til bemærkningerne i forarbejderne om, at der som udgangspunkt altid vil være fare for, at den dømte begår ny ligeartet kriminalitet, når der er tale om gentagelsestilfælde.

Praksis viser endvidere, at der også gives opholdsforbud i sager vedrørende andre former for kriminalitet end vold begået i nattelivet, hvis den tiltalte tidligere er dømt for ligeartet kriminalitet. I [AM2022.06.17B](#) blev den tiltalte, der tidligere var dømt for vold og for besiddelse af kniv, idømt et opholdsforbud i forbindelse med en ny dom for trusler og besiddelse af en håndøkse. Tilsvarende blev den tiltalte i [AM2023.11.08Ø](#), der tidligere var dømt for overtrædelse af straffelovens § 119 og § 244 samt for besiddelse af peberspray, idømt opholdsforbud for at have været i besiddelse af en peberspray.

Proportionalitetsvurdering i relation til opholdsforbuddets længde

Domstolene ses i præmisserne i vid udstrækning at henvise til og inddrage bemærkningerne fra forarbejderne, når det kommer til proportionalitetsvurderingen i

relation til opholdsforbuddets længde. Der er i forarbejderne konkret anført hvilken varighed, der almindeligvis vil være proportional målt i forhold til længden af den idømte straf, og domstolene anvender i høj grad disse bemærkninger i præmisserne (se fx [AM2023.02.24H](#)).

Overtrædelse af forbud

I forbindelse med indførelsen af straffelovens § 79 c, om opholdsforbud i nattelivet, indførtes også straffelovens § 124 a, stk. 2, hvorefter overtrædelse af et opholdsforbud straffes med bøde eller fængsel i indtil 1 år. Det følger af forarbejderne, at det forudsættes, at straffen for overtrædelsen af et forbud i førstegangstilfælde straffes med en bøde på 10.000 kr. Det forudsættes videre, at straffen for overtrædelse i andengangstilfælde og derover straffes med fængsel i 30 dage, dog således at fastsættelsen af længden af straffen beror på domstolenes konkrete vurdering af det enkelte tilfælde.

Forelæggelsesordningen har været tilrettelagt sådan, at alene sager, som politikredsene har vurderet skal henlægges eller påtaleopgives, eller sager hvor der er sket frifindelse for overtrædelse af et opholdsforbud, har skulle forelægges for statsadvokaterne. Der har ikke i perioden, hvor opholdsforbud i nattelivet har været udpeget som et anklagerfagligt fokusområde været forelagt domme for overtrædelse af forbud, jf. straffelovens § 124 a, stk. 2.

Konklusion

Det er Rigsadvokatens og statsadvokaternes vurdering, at der gennem retspraksis er sket en tilstrækkelig afklaring af bestemmelsens anvendelsesområde og rækkevidde. Der er i perioden afsagt domme både vedrørende spørgsmålet om, hvornår et forhold er begået i tilknytning til færden i nattelivet, hvornår et opholdsforbud er egnet og nødvendigt for at forebygge ny ligeartet kriminalitet og proportionalitetsvurderingen i relation til forbuddets længde. Domstolene ses i sagerne at have lagt vægt på bemærkningerne i forarbejderne.

Det er på den baggrund Rigsadvokatens og statsadvokaternes vurdering, at området kan afsluttes som anklagerfagligt fokusområde.

Links til retspraksis

Nedenfor kan du finde links til retspraksis vedrørende opholdsforbud i nattelivet (§ 79 c) i Vidensbasen.

FOKUSOMRÅDE	AFKLARING I RETSPRAKSIS	LINK TIL DOMME I VIDENSBASEN
Opholdsforbud i nattelivet efter straffelovens § 79 c	Afklaring af rækkevidden af bestemmelsen om opholdsforbud i nattelivet. Desuden skal strafniveauet i disse sager afklares.	Se domme i Vidensbasen